

Kot vsak velik utemeljitelj je tudi Eminescu nosil vse v sebi. V njem so že spočeti klasični pesniki Ion Barbu (1895—1961), George Bacovia (1881—1957), Tudor Arghezi (1880—1967), Lucian Blaga (1895—1961) in Alexandru Macedonski (1854—1920).

Današnji pesniki se s poudarjenim smislom za kontinuiteto naslanjajo z melodičnostjo klasicistične strukture, z njeno geometrijsko ubranostjo, z melodijo besed. Ta je dal svoji zbirki naslov Simetrije, drug je ohranil simetrijo rondela in daje sanjam geometrijsko obliko, tretji se čisto preprosto po pogansko naslaja s folklornostjo v igri poslikanega stekla. Za najmlajšega, ki prihaja, pa veljajo besede: »Njegove oči bo primamila rdečkasta svetloba tistega ledenika, ki mu po pomoti pravijo somrak,« ki pa je brezkončen relief Duha.

Pisatelji in pogled na svet

Voicu
Bugariu

Če pregledujemo romunsko prozo od leta 1948 dalje — takrat se je v resnici začela naša sodobna literatura — ugotovimo, da so najbolj tehtna tista prozna dela, v katerih je obravnavan pogled na svet največje socialne skupine naših ljudi. S tega zornega kota so značilne knjige, ki so jih napisali Mihail Sadoveanu, Zaharia Stancu, Marin Preda, Titus Popovici, D. R. Popescu in Nicolae Velea; vsi ti pisatelji so po svoje konkretizirali različne svetovnonazorske hipostaze kmečkih ljudi. Primerjalno preučevanje kmečkega življa jim je odkrilo nekatere skupne značilnosti, ki izhajajo iz tega, kakšen je bil v zgodovinskem razvoju zadnjih desetletij pogled na svet kmečkega človeka.

Ne gre za nediferenciranost in tudi ne za neposredni realizem, če želimo bolj natančno opredeliti bistvo odnosa kmečkega človeka do njegovega pogleda na svet, odnosa, ki bi bolj zaslužil naziv realizem miselnosti. Omenjenim pisateljem se je posrečilo ujeti mentaliteto kmečkih ljudi v njihovem evolucijskem premiku. To kmečko mentaliteto bi lahko primerjali s poliedrom, ki ima neštete ravne ploskve in vsaka izmed njih je takšna, kot jo vidi posamezni pisatelj. Tako gradi na primer Sadoveanu v svojem romanu *Nikolajeva podkev* mit pravice, kot si jo zamišlja pobornik kmečkega življa; Zaharia Stancu se zateka k strukturi serijskih povesti z mnogimi pravljimi elementi in tako na lirski način ujame nekaj glavnih ljudskih duhovnih potez; Marin Preda piše romane, ki bi jim lahko rekli epopeja privajanja kmečkih ljudi zahtevam prelomnega, socialno in politično močno razburkanega časa; Titus Popovici rad ironizira glede na reakcijo ljudi ob novem dogajanju; Popescu se razodeva z značilnim pravniškim besedičenjem, ko se obrača k zastopnikom kmečkega življa, in ustvarja mit pravičnosti. Njegova pravica zmaguje ne glede na napake, ki jih pobija. Nicolae Velea prenicljivo prikazuje prelom kmečkih ljudi s preteklostjo.

Nekateri pisatelji so se lotevali tudi delavčevega pogleda na svet. V tem pogledu so zanimive knjige, ki so jih napisali Eugen Barbu, Constantin Chirita, Nicolae Tic, Platon Pardau in Al. Simion. Tu je govor o pogumu zastopnikov delavskega razreda v prelomnem zgodovinskem obdobju, specifično meščansko življenje v sodobnosti, psihološka preobrazba nekaterih delavcev, ki v novih časih stopajo na odgovorna mesta, dinamika, ki jo prinaša

nagla socialna sprememba, razglabljanje o splošni usodi današnjega človeka — vse to so osnovne teme romanov iz življenja delavcev.

Med sodobnimi romunskimi pisatelji najdemo seveda tudi takšne, ki obravnavajo pogled na svet ljudi iz drugačnih socialnih skupin in marsikatera teh knjig je dosegla lep uspeh.

Poezija in lirizem

Angela
Marinescu

Zmeraj sem verjela, da je lirizem bolj kompleksen in da bolj natančno opredeljuje človeka in njegovo usodo kakor proza. Če je namreč poezija samo produkt, stvaritev, resda nenadomestljiva v človeškem umu, je lirizem hkrati tudi dejanje, obvladovanje usode, obvezuje tudi v eksistencialnem naporu, življenje mu je enako pomembno kot poezija in ga do nje (poezije) dviga. Ne gre prezreti tudi dejstva, da poezija zaradi omenjenega eksistencialnega napora postane prav tako bolj kompleksna in globoka.

Če je lirik pesnik, bo torej izrazil svoje misli v poeziji, to se pravi, čutil bo potrebo po premišljevanju o lastnem življenju. Temu pravim misel: razglabljanje o lastnem življenju.

Daleč sem od misli, da v poeziji ne bi imeli pomembne vloge jezik, izražanje in vse odlike, ki so posledica popolnega obvladovanja jezika. Zmeraj sem cenila pesnike in pisatelje, ki so imeli dovolj moči in potrpežljivosti, da so se oprli na jezik in znali odkriti v njem neusahljive vrednote. Razlikovala sem vsiljive, nevzgojene samozvance od potrpežljivih in tihih ustvarjalcev, ki so si izbrali pravi cilj v življenju, zaslepljujoč blišč besed v vsem njihovem bogastvu. Leto dni sem tudi sama poskusila pisati v antični metriki in plod tega enoletnega prizadevanja je bil zame dovolj pomemben. Nikoli več se ne bom spoprijemala s strogostjo jezika kakor takrat, čeprav mi je to zapustilo nepotešno žejo po popolnosti in tisto otožnost, ki ti ostane po vsakem že opravljenem delu.

A čeprav se še zmeraj navdušujem nad živo lepoto verzov, sem zdaj prepričana, da je resnična popolnost samo v najtesnejši povezavi misli in dejstva. Da je to, kar želim doseči, prav možnost, kako izraziti natanko to, kar mislim, in da mislim to, kar (ali rajši kako) živim. Zdaj cenim duha poezije, če lahko tako rečem, nekaj, kar je veliko več od popolne obrti ali več od krika. Celu več od obsedenosti, čeprav privlačne in mojstrsko izražene, saj obsedenost uhaja duhu kot vse drugo, kar je strašno in zunanje.

Duh je živ in vrtajoč, duh pomeni učinkovito razglabljanje, a vsako razglabljanje o lastnem življenju pomeni, napisano za poezijo maksimum učinkovitosti in lepote. Lahko bi v dokaz za to navedla številne umetnike, pri katerih je bila eksistenčna raven v čudoviti harmoniji s poetično ravnijo. Po mojem je bilo prav to dejstvo, tisto, ki jim je pomagalo, da so si uredili življenje in živeli v skladu z intenzivnostjo svojih misli. Tedaj se je v tisti žgoči intenzivnosti misel sprostila in zablestela v pesnikovem duhu s takšno močjo, s kakršno je bila ujeta v njegovo žgočo intenzivnost. Lahko bi rekla z ameriškim kritikom Richardsom, da so bili srečni, ker jim je bilo dano takšno življenje, jaz pa vem, da je bila sreča kar najbolj daleč od njih. Njihova vera v dobro (seveda avtentična, umerjeni, substancialni optimizem), njihova globoka preprostost, ljubezen do življenja, vse to je opredelilo tudi to, kar so ustvarjali, da bi namreč vsa njihova dela nosila na sebi pečat resnice.